

**TÜRKİYE’DE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİM
DALINDAKİ AKADEMİSYENLERİN VE ÖĞRETMEN
ADAYLARININ BAŞVURU KİTAPLARI ÜZERİNE DÜŞÜNCELERİ**
**The Opinions of Academicians and Prospective Teachers
on Reference Books at the Departments of Social Studies Teachers Education
in Turkey**

Adnan ALTUN

Arş. Gör. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü,
Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı
adnanaltun@gazi.edu.tr,

Bahri ATA

Yrd.Doç.Dr.; Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim
Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı
bahriata@gazi.edu.tr,

Özet

Bu çalışmada akademisyenlerin ve öğretmen adaylarının “Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi açısından hangi başvuru kitapları önemlidir?” sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle, sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili başvuru kitaplarının neler olduğu ve akademisyenler ile öğretmen adaylarının zihinlerinde nasıl bir sosyal bilgiler resmi olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

26 farklı üniversiteden 50 akademisyenin ve 5 farklı üniversiteden 350 öğretmen adayının görüşleri iki açık uçlu sorudan oluşan form ile elde edilmiştir.

Yapılan analiz sonucunda hem akademisyenlerin hem de öğretmen adaylarının alan bilgisi ile ilgili başvuru kitaplarına önem verdikleri; akademisyenlerin en önemli başvuru kitabı olarak gördüğü alan eğitimi kitaplarının, öğretmen adayları tarafından en az derecede önemli görüldüğü; her iki örneklem grubunun da eğitim bilimiyle ilgili başvuru kitaplarına yeteri kadar önem vermediği anlaşılmaktadır. Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi başvuru kitaplarının sayısı artmalıdır, böylece sosyal bilgiler eğitimi bağımsız bir çalışma alanına yükselebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, başvuru kitabı, akademisyen, öğretmen adayı

Abstract

The aim of this study is to expose the most important reference books in social studies education on the basis of academicians and student-teachers’s answers to the question of “What kind of reference books concerning social studies education in Turkey are important, Why?” and to picture what kind of pictures related to the social studies education are there in minds of academicians and of student teachers.

Opinionnaire with two open-ended questions is given to 50 academicians from 26 universities and to 350 student teachers from 5 universities.

As a result, both groups are giving an importance to reference books related to subject matter knowledge of social studies. Furthermore, while academicians are giving an importance to books related to subject matter knowledge of social studies, the student teachers are attaching importance to the books those related to social studies education. Both groups are giving less importance to reference books related to the science of education. In Turkey, the number of reference books in the social studies education should be increased so that the social studies education can rise to an autonomous workspace.

Keywords: *Social studies, reference book, academician, student teacher.*

GİRİŞ

Sosyal bilgiler teriminin kısa ve herkes tarafından kabul edilebilir bir tanımını yapmak oldukça güçtür. Bunun en önemli nedeni, sosyal bilgilerin sosyal bilimlerin içinde yer alan farklı tanımlara sahip birçok disiplinden oluşmasıdır (Öztürk ve Otluoğlu, 2002: 5). Bir diğer önemli sebebi de disiplin olmaktan çok eğitimsel ihtiyaçlarla değişen bir içerik yapısına sahip çalışma alanı olmasıdır.

Tanımlama konusunda yaşanan zorluk, sosyal bilgiler çalışma alanının içeriğinin sınırlarının çizilmesinde de yaşanmaktadır. Sosyal, siyasal ve eğitimsel ihtiyaçlar neticesinde sürekli değişen sosyal bilgilerin içeriğinde hangi disiplinin ne oranda yer alacağı ve bu disiplinlerin birbirleriyle nasıl ilişkilendirileceği de değişebilmektedir.

Sosyal bilgilerin içeriğinin çoğunluğu, sosyal bilimlerden elde edilmiştir: kendinizi daha iyi anlamaya, geçmişinizi daha iyi bilmeye ihtiyacınız olduğu tarih ile; ait olduğunuz sosyal grup ve gruplar sosyoloji ve antropoloji ile; düşündüğünüz temel değerler felsefe ve din ile; nerede yaşadığınız ve çevrenizi nasıl anlattığınız coğrafya ile; başkalarının sizi nasıl etkilediği ve sizin başkalarını nasıl etkilediğiniz siyaset bilimi ile; ve temel ihtiyaçlarınızı ve isteklerinizi nasıl giderdiğiniz ise ekonomi ile ilgilidir (Hunkins, 1982: 3; akt. Moroz ve Reynolds, 2000: 8). Bu ilişkiler değişmeye de geliştirilmekte ve çeşitli disiplinlerle yeni ilişkiler kurulmaktadır.

1924’de John Dewey, raporunda belirttiği gibi “tarih ve coğrafya aynı öğretmen tarafından verilebilir” anlayışı zamanla ilköğretimde bu dersin toplulaştırılmasını sağlamış ve 1968’de ilkokul 4. ve 5. sınıflarda sosyal bilgiler adını almıştır. İlköğretim programlarındaki bu değişim öğretmen yetiştirmeye yansımış, 1970’lerden sonra sosyal bilgiler öğretmenliği kurumsallaşmaya başlamıştır. 1997-1998’de üniversitelerde eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ile 4 yıllık sosyal bilgiler

öğretmenliğinin temelleri atılmıştır.

Ülkemizde sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programı 2006 yılında gözden geçirilmiş ve içeriğinde çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Bu nedenle söz konusu program ülkemizde sosyal bilgiler içeriğinin mevcut durumu konusunda en güncel bilgileri ortaya koyacaktır. 2006 yılı sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının analizi “alan bilgisi, alan eğitimi, eğitim bilimi ve genel kültür” temalarına göre yapılmıştır (bkz. Tablo 1).

Programın analizi sosyal bilgiler içeriğinin en önemli kısmını (%50,8) alan bilgisinin oluşturduğunu göstermektedir. Alan bilgisinden sonra programda eğitim biliminin geldiği daha sonra da alan eğitimi ve genel kültür derslerinin aynı oranda yer aldığı görülmektedir. Lisans programının analiziyle ortaya çıkan bu durum, program uzmanlarınca sosyal bilgiler eğitimi içeriğinin nasıl algılandığını ortaya koymaktadır. Acaba bu programı uygulayan sosyal bilgiler eğitimi akademisyenleri ve öğretmen adaylarının zihinlerinde nasıl bir sosyal bilgiler resmi vardır? Bu sorunun cevabını da bulma amacı taşıyan çalışmada sosyal bilgiler eğitimini etkileyen ve bu alanda önemli olarak görülen başvuru kitaplarının neler olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Allen’in (1999) “20. Yüzyılın Büyük Kitapları ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Etkileri” (Great Books of the Twentieth Century and Their Influence on Social Studies Education) adlı makalesi de sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili Amerika’daki yaklaşımları anlamamızı sağlamaktadır. Allen’in editörlüğünde sosyal bilgiler dergisi, alanında saygın bilim insanlarına “Yüzyılı kapatırken, hangi kitapların Kuzey Amerika’da sosyal bilgiler eğitimine büyük bir etkisi oldu ya da olmaktadır?” sorusunu yöneltti. Böylece aşağıdaki liste oluşturuldu:

- John Dewey’nin (1933) Nasıl Düşünürüz? (Eğitim Bilimi)
- John Dewey’nin (1938) Tecrübe ve Eğitim (Eğitimi Bilimi)
- Hunt ve Metcalf’in (1955) Lisede Sosyal Bilgiler Öğretimi (Eğitim Bilimi – Alan Eğitimi)
- Gunnar Myrdal’in (1955) Amerika İkilemi: Siyah Problemi ve Amerikan Demokrasisi (Siyaset Bilimi)
- Jerome Bruner’in (1960) Eğitim Süreci (Eğitim Bilimi)
- Marshall McLuhan’ın (1962) Gutenberg Galaksisi: Tipografik İnsanın Oluşumu ve (1964) Medyayı Anlama: İnsanın Boyutları (Medya – İletişim)
- William McNeil’in (1963) Batı’nın Yükselişi (Tarih)
- Thomas Kuhn’un (1970) Bilimsel Devrimleri Yapısı (Bilgi Felsefesi)

Bu listeyi incelediğimizde, sosyal bilgiler eğitiminin dayandığı unsurları da fark etmekteyiz. 3 kitap eğitim bilimi, 1 kitap sosyal bilgiler

eğitimi, 1 kitap alan bilgisi, 1 kitap sosyal bilimler felsefesi, 1 kitap tarih anlayışı, 1 kitap vatandaşlık eğitimi, 2 kitap da medyanın insan yaşamında artan etkisi ile ilgilidir (Ata ve Bağcı, 2007: 16-17).

Araştırmanın Amacı: Bu çalışmanın amacı, hangi başvuru kitaplarının Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi daha çok etkilediğini ve sosyal bilgiler eğitimcilerine, sosyal bilgiler öğretmenleri ile öğretmen adaylarına daha fazla katkı sağladığını ortaya koymak ve ilgililerle paylaşmaktır. Sosyal bilgiler eğitimcilerinin alanlarındaki kitaplarla ilgili düşüncelerinin ortaya konulması, ileride sosyal bilgiler eğitimi literatürünün daha sağlıklı değerlendirilmesine katkı sağlayabilir. Bunun dışında akademisyenlerin ve öğretmen adaylarının yazdıkları kitaplardan hareketle zihinlerinde nasıl bir sosyal bilgiler resmi olduğu ortaya konulabilir.

Problem Cümlesi: Türkiye’de sosyal bilgiler akademisyenlerinin ve öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitimi açısından hangi başvuru kitaplarının neden önemli olduğuna ilişkin görüşleri nasıldır?

Bu problemin araştırılmasında aşağıdaki alt problemler kullanılmıştır.

- A. Akademisyenlere göre sosyal bilgiler eğitimi açısından hangi başvuru kitapları neden önemlidir?
- B. Öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler eğitimi açısından hangi kitaplar neden önemlidir?
- C. Akademisyenlerin ve öğretmen adaylarının görüşleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

YÖNTEM

Bu kısımda araştırmanın yöntemi ele alınacaktır.

Katılımcılar: Çalışmanın örneklemini üniversitede Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda çalışan ya da Sosyal Bilimler Eğitimi ile ilgilene akademisyenler ile Sosyal Bilimler Öğretmenliği programlarında okuyan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Hazırlanan anket formu 32 farklı üniversitede yer alan toplam 179 akademisyenden 156’sına e-posta yolu ile 23’üne de doğrudan ulaştırılmaya çalışılmıştır. E-posta ile gönderilen anketlerden 27’sine ve doğrudan ulaşılanların ise tamamına yanıt verilmiştir. Böylece 26 üniversiteden toplam 50 akademisyene ulaşılabilmektedir. Bu örneklem grubu ile ilgili ilave bilgiler “Tablo 2”de yer almaktadır.

Hazırlanan anket formu akademisyenlerin yanı sıra Sosyal Bilimler Öğretmenliği programının 3. ve 4. sınıflarında okuyan öğretmen adaylarına da gönderilmiştir. Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde 150 anketin 83’ü; Gazi Üniversitesi’nde 150 anketin 124’ü; 19 Mayıs Üniversitesi’nde 150 anketin 78’i; Niğde Üniversitesi’nde 100 anketin 45’i ve son olarak da

Adıyaman Üniversitesi'nde 100 anketin 20'si cevaplanmıştır. Böylece hedeflenen 650 öğrenciden 350'sine ulaşılmıştır. Bu örneklem grubu ile ilgili ilave bilgiler "Tablo 3"de yer almaktadır.

Araştırma Süreci: Araştırma 2006-2007 öğretim yılı bahar döneminde başlamış ve 2007-2008 öğretim yılı bahar döneminde tamamlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi: Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen iki açık uçlu soruyu içeren bir form kullanılmıştır. Açık uçlu formlarda yanıtlayan kişilere herhangi bir ipucu verilmemektedir. Bu tür yaklaşım derinlemesine ve özgün yanıtlar alınmasına yardımcı olmaktadır (Best & Kahn, 1989: akt. Korkmaz, 2007). İlgili formda yer alan ilk soruda akademisyenlere ve öğretmen adaylarına sosyal bilgiler eğitimcileri için hangi başvuru kitaplarının önemli olduğu sorulmuş ve beş adet kitap yazmaları istenilerek bu sorunun cevabı sınırlandırılmıştır. İkinci soruda ise neden bu kitapları yazdıklarını açıklamaları istenilmiştir.

Verilerin analizinde ise yanıtlar alan bilgisi, alan eğitimi, eğitim bilimi ve genel kültür olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflamada yer alan her bir ayrı başlık altında başvuru kitaplarının önem derecesini belirlemek için frekans analizi yapılmış ve yüzdeleri alınmıştır. Frekanslar eşit olduğunda başvuru kitabının yazılış sırası dikkate alınmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu kısımda araştırma bulguları ve yorumları ele alınacaktır.

A. Akademisyenlerin Görüşleri İle İlgili Bulgular

1. Akademisyenlere göre sosyal bilgiler eğitimi açısından alan bilgisi ile ilgili hangi başvuru kitapları neden önemlidir?

Akademisyenler bu başlıkla ilgili olarak toplam 57 farklı kitap belirtmişlerdir: kitapların 21'i tarih bilgisi, 9'u coğrafya bilgisi, 7'si sosyal bilimler felsefesi, 5'i vatandaşlık bilgisi, 4'ü tarih metodolojisi, 3'ü sosyoloji, 2'si bilim ve teknoloji, 1'i sosyal bilgilerin temelleri, 1'i arkeoloji ve 1'i de siyaset bilimi ile ilgilidir. Bu sınıflamanın dışında kalan Marshall McLuhan'ın "Gutenberg Galaksisi: Tipografik İnsanın Oluşumu" adlı eseri; İbn Haldun'un "Mukaddime"si ve Remzi Oğuz Arık'ın "Coğrafyadan Vatana" adlı eseri gibi farklı kitaplar da yer almaktadır.

Yapılan frekans analizi sonucunda akademisyenlerin alan bilgisi başlığı altında önemli olarak gördükleri ilk on kitap "Tablo 4"de verilmiştir. Bu listede tarih bilgisi (5 kitap) ve sosyal bilimler (3 kitap) ile ilgili kitapların ön plana çıktığı görülmektedir.

Akademisyenler sosyal bilgiler eğitimcileri için tarih bilgisinin

önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

— *Sosyal Bilgiler ağırlıklı alanı tarihtir. Türk tarihini en etkili özetleyen bu kitap genel hatlarıyla tarihimizle ilgili bilgi vermektedir (A-21).*

— *Kanaatimce yakın tarihi bilmeden sosyal bilgiler öğretmenliği yapmak zordur (A-37).*

Akademisyenler sosyal bilgiler eğitimcileri için sosyal bilimler felsefesinin de önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

— *Sosyal bilgiler öğretmeni sosyal bilimlerin nasıl geliştiğini, yöntemlerini, başlıca kuramlarını ve çeşitli disiplinleri tanımalıdır(A-11).*

— *Sosyal bilimlerin tarihsel süreçte gelişimini anlamak önemlidir (A-24).*

2. Akademisyenlere göre sosyal bilgiler eğitimi açısından alan eğitimi ile ilgili hangi başvuru kitapları neden önemlidir?

Akademisyenler alan eğitimi ile ilgili olarak toplam 29 farklı kitap yazmışlardır: kitaplardan 16'sı sosyal bilgiler öğretimi, 5'i tarih öğretimi, 2'si coğrafya öğretimi, 1'i sosyal bilimler öğretimi, 1'i sosyal bilgiler programı, 1'i bibliyografya çalışması, 1'i ders kitabı incelemesi, 1'i öğretmen eğitimi ve 1'i de alan öğretimi ile ilgilidir. Bu listeyi incelediğimizde 29 kitabın 14'ünün ders kitabı niteliğinde olduğu görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonucunda akademisyenlerin alan eğitimi başlığı altında önemli olarak gördükleri ilk on kitap "Tablo 5"de verilmiştir. Bu listenin büyük bir çoğunlukla ders kitabı niteliğindeki eserlerden oluşması dikkat çekicidir.

Akademisyenlerin büyük bir çoğunluğunun Cemil Öztürk'ün editörlüğünde hazırlanan "Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi" kitabını önemli buldukları görülmektedir. Bunun temel sebepleri olarak şunlar ifade edilmiştir:

— *Bu kitap ise şimdiye kadar inceleme şansı bulduğum "Sosyal Bilgiler Öğretimi" konulu kitaplar içerisinde en kapsamlı ve doğru içeriğe sahip kitap. Hem hayat bilgisi hem sosyal bilgiler derslerinde uygulamaya yönelik yerinde örnekler ve gayet anlaşılır teorik bilgiler ile bir sosyal bilgiler öğretmeni ya da öğretmen adayının okumasının fayda sağlayacağına inandığım bir kaynak (A-17).*

— *Alanda yazılmış son kitap olması nedeni ile güncel bilgileri içeren bilgi açısından doyurucu bir kitap olması (A-45).*

3. Akademisyenlere göre sosyal bilgiler eğitimi açısından eğitim bilimi ile ilgili hangi başvuru kitapları neden önemlidir?

Akademisyenler bu başlıkla ilgili olarak toplam 24 farklı kitap yazmışlardır. Bu kitaplardan 9'u ders kitabı niteliğindedir. Yapılan frekans analizi sonucunda akademisyenlerin eğitim bilimi başlığı altında önemli

olarak gördükleri ilk on kitap “Tablo 6”da verilmiştir.

Akademisyenler sosyal bilgiler eğitimcileri için eğitim bilimi ile ilgili kitapları alt yapı oluşturmak ve mesleki formasyon açısından vazgeçilmez olarak nitelendirmektedirler.

— *Öğretmenlerin meslekî formasyonlarını geliştirme ve güncelleme bakımından önemlidir. Bunların yerine benzeri başka kitaplar da tavsiye edilebilir. Ama mutlaka öğretmen/öğretmen adayları bu kapsama sahip kitapları ellerinin altında bulundurmalıdır (A-15).*

— *Eğitim bilimi ile ilgili olarak seçtiğimiz kitaplar alan eğitimi ile ilgili çalışma yapacak bütün akademisyen ve öğretmen adaylarının eğitim altyapısı oluşturabilmesi için okuması gereken kitaplar olarak görüyorum (A-34).*

4. Akademisyenlere göre sosyal bilgiler eğitimi açısından genel kültür ile ilgili hangi başvuru kitapları neden önemlidir?

Akademisyenler bu başlıkla ilgili olarak toplam 22 farklı kitap yazmışlardır: bu kitaplardan 11’i edebiyat, 6’sı metodoloji ve 5’i de popüler kültür ile ilgilidir. Yapılan frekans analizi sonucunda akademisyenlerin genel kültür başlığı altında önemli olarak gördükleri ilk on kitap “Tablo 7”de verilmiştir.

Genel kültür başlığı altında yazılan ilk on kitap incelendiğinde metodoloji kitaplarının ön plana çıktığı görülmektedir. Akademisyenler sosyal bilgiler eğitimcileri için bilimsel araştırma metodolojisinin önemini şu cümlelerle ifade etmişlerdir.

— *Öğrenmenin doğasına da uygun olan proje temelli uygulamalarda öğretmen adayları için öncelikle konu belirleme, konusuna uygun araştırma yapma; özellikle işbaşındaki öğretmenlerin de uygulamalar yoluyla(anket, mülakat vb. yöntemler) sosyal bilgiler dersi ile ilgili çeşitli konuların bilimsel bir üslupla ifade edilmesi için ve aynı zamanda “araştırma”nın çeşitli noktalardan anlaşılabilmesi için bu kitap önemlidir (A-20).*

— *Bu kitabı iyi bir sosyal bilimcinin araştırma yöntemlerini iyi bilmesi gerektiğini düşündüğüm için seçtim (A-21).*

5. Akademisyenlere göre sosyal bilgiler eğitimi açısından genel olarak hangi başvuru kitapları neden önemlidir?

Akademisyenlerin sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili kitap seçimi konusunda “alan bilgisi”, “alan eğitimi”, “eğitim bilimi” ve “genel kültür” gibi bir ayırım gözetilmediğinde toplam 132 kitap yazıldığı görülmektedir.

“Tablo 8” incelendiğinde akademisyenlere göre sosyal bilgiler eğitiminin dayandığı unsurlar ortaya çıkmaktadır. Akademisyenlerce yazılan en önemli ilk on kitabın ilk 5’i ve toplam 7’si alan eğitimi, 2’si alan bilgisi ve 1’i de eğitim bilimi ile ilgilidir. Başka bir ifadeyle kitaplardan 6’sı sosyal

bilgiler öğretimi, 1'i tarih öğretimi, 1'i sosyal bilimler felsefesi, 1'i tarih bilgisi ve 1'i de eğitim bilimi ile ilgilidir. Genel kültür ile ilgili hiçbir kitap yer almaması dikkat çekmektedir.

Bu bilgilerden hareketle akademisyenlerin sosyal bilgiler öğretimi kitaplarını çok önemli gördükleri ifade edilebilir. Bu durum sosyal bilgiler öğretiminin önemsendiği ancak içeriğin geri planda kaldığı şeklinde yorumlanabilir. 2005 yılında hazırlanan yeni sosyal bilgiler program kılavuzunun da ilk sıralarda yer alması alandaki değişimlerin dikkate alındığını göstermektedir.

B. Öğretmen Adaylarının Görüşleri İle İlgili Bulgular

1. Öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler eğitimi açısından alan bilgisi ile ilgili hangi başvuru kitapları neden önemlidir?

Öğretmen adayları bu başlıkla ilgili olarak toplam 168 farklı kitap yazmışlardır: bu kitaplardan 87'si tarih bilgisi, 25'i coğrafya bilgisi, 13'ü siyaset bilimi, 11'i tarih metodolojisi, 8'i sosyoloji, 6'sı vatandaşlık bilgisi, 6'sı felsefe, 3'ü arkeoloji, 2'si sosyal bilimler felsefesi, 2'si psikoloji ve 1'i de psikoloji ile ilgilidir. Bunun dışında bir sosyal bilimler sözlüğü (Ömer Demir ve Mustafa Acar), Mukaddime (İbn Haldun), Dünyayı Değiştiren Kitaplar (Erol Güngör) ve Coğrafyadan Vatana (Remzi Oğuz Arık) gibi kitaplar da yer almaktadır.

Yapılan frekans analizi sonucunda öğretmen adaylarının alan bilgisi başlığı altında önemli olarak gördükleri ilk on kitap "Tablo 9"da verilmiştir.

Bu listede tarih bilgisi (8 kitap) ve vatandaşlık bilgisi (2 kitap) ile ilgili kitapların ön plana çıktığı görülmektedir.

Tabloda en dikkat çekici nokta ilk on kitabın büyük bir çoğunluğunun tarih alanı ile ilgili olmasıdır. Öğretmen adayları tarih disiplinini hem öğretmenlik mesleğinin hem de sosyal bilgiler eğitiminin temel bir parçası olarak görmektedirler.

— *Her şeyden önce bir öğretmenin milletinin maddi ve manevi kültürünü, milli değerlerini tam anlamıyla özümsemesini sağlayacak nitelikteki eserleri okumaları, genç kuşakları eğitmesinde ve onlara yol göstermesinde birinci derecede etkili olacağını düşündüğüm için bu kitapları önermiş bulunmaktayım (ÖA-14).*

— *Tüm sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilimler bilgisine temel atmak için okuması gereken kitaplar arasında olduğunu düşünüyorum. Bu kitaplara eklenebilecek bir çok kitap var (ÖA-47).*

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Atatürk'ün Nutuk adlı eserini de ilk sırada tercih etmeleri dikkat çekmektedir. Öğretmen adayları

Atatürk'ü anlamının ve Nutuk'u okumanın sosyal bilgiler eğitimcileri için önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Nutuk'un belgelere dayalı olması da özellikle vurgulanmıştır.

— *Nutuk da başlı başına bir kaynak ve tarihimiz belgelerle sunulduğu için bir sosyal bilgiler öğretmeninin elinde bulunması gereken en önemli kaynaktır (ÖA-82).*

— *Nutuk, Milli Mücadele döneminin öğrenilmesi açısından mutlaka okunması gereken bir kitaptır. Ayrıca kullanılan belgelerle oldukça zenginleştirilmiş (ÖA-107).*

2. Öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler eğitimi açısından alan eğitimi ile ilgili hangi başvuru kitapları neden önemlidir?

Öğretmen adayları bu başlıkla ilgili olarak toplam 16 farklı kitap yazmışlardır: bu kitaplardan 13'ü sosyal bilgiler öğretimi, 2'si sosyal bilimler ve tarih öğretimi ve 1'i de coğrafya öğretimi ile ilgilidir. Ayrıca yer alan 17 kitabın 11'i ders kitabı niteliğindedir.

Yapılan frekans analizi sonucunda akademisyenlerin alan eğitimi başlığı altında önemli olarak gördükleri ilk on kitap "Tablo 10"da verilmiştir.

İlk on kitaptan yedisinin ders kitabı niteliğinde olması dikkat çekicidir. Öğretmen adayları bu kitapları tercih etme nedenlerini şöyle ifade etmişlerdir.

— *Sosyal Bilgiler eğitiminde ve öğretiminde kaynak olarak kullanılabilecek kitaplar olduğu için (ÖA-315).*

— *Bu kitapları öğrencilerle sınıf içinde daha iyi anlaşmak, dersimizi daha iyi anlatmak ve anlaşılmasını sağlamak için seçtim (ÖA-320).*

3. Öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler eğitimi açısından eğitim bilimi ile ilgili hangi başvuru kitapları neden önemlidir?

Öğretmen adayları bu başlıkla ilgili olarak toplam 41 farklı kitap yazmışlardır. Bu kitaplardan 25'i ders kitabı niteliğindedir. Yapılan frekans analizi sonucunda akademisyenlerin eğitim bilimi başlığı altında önemli olarak gördükleri ilk on kitap "Tablo 11"de verilmiştir.

İlk on kitaptan yedisinin ders kitabı niteliğinde olması eğitim bilimi ile ilgili ders kitabı dışında yeterli kitap olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Öğretmen adayları bu durum ile ilgili olarak şunları ifade etmişlerdir.

— *Hocalarımızın tercihi olduğu için yazdım. İçeriğinin iyi olup olmadığı konusunda bir bilgim yok kitap incelemedim (ÖA-181).*

— *Bu kitapları mesleğimiz olacak olan öğretmenliği en iyi şekilde anlayıp bu meslekte nasıl etkili verimli olabilirim sorusuna nesnel bir şekilde cevap*

verebilmek için seçtim. Özellikle alanımda doyurucu bir kıvama erişmek biz öğretmen adayları için çok önemli olduğundan ne kadar kaliteli kitap, o kadar etkililik ve verimlilik diye düşünüyorum (ÖA-337).

Tabloda bir diğer dikkat çeken nokta da Hasan Yılmaz'ın "Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur musun?" adlı eserinin, yani ders kitabı olmayan bir eserin üç farklı kaynaktan on öğretmen adayından birinin tercih etmesiyle ilk sırada yer almasıdır. Öğretmen adayları bu seçimlerinin nedenini şöyle açıklamışlardır.

— Hasan Yılmaz'ın kitaplarını seçmemdeki amaç öğrencilere nasıl yaklaşmam gerektiğini öğrenmek. Öğrencilerin psikolojisini çözebilmek (ÖA-62).

— Hasan Yılmaz'ın kitabında da öğretmenin önce insan olması vurgulandığı için her eğitimcinin okuması gerekiyor (ÖA-82).

4. Öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler eğitimi açısından genel kültür ile ilgili hangi başvuru kitapları neden önemlidir?

Öğretmen adayları bu başlıkla ilgili olarak toplam 170 farklı kitap yazmışlardır: bu kitaplardan 84'ü popüler kültür, 47'si edebiyat, 28'i kişisel gelişim ve 10'u da metodoloji ile ilgilidir. Yapılan frekans analizi sonucunda akademisyenlerin eğitim bilimi başlığı altında önemli olarak gördükleri ilk on kitap "Tablo 12"de verilmiştir.

İlk on içerisinde yer alan eserlerin büyük bir çoğunluğunun tarih ile ilgili olmasının yanı sıra bu eserlerinin altısının tarihi roman olması da manidardır. Öğretmen adayları bu tercihlerinin sebebi olarak tarih bilinci oluşturma ve eğitimi ezberden kurtarma olarak açıklamaktadırlar.

— Tarih bilinci açısından önemli bir eser (ÖA-55).

— Roman kitaplarını yazmanın sebebi bu kitapların içeriğinin tarih konulu olmasıdır. Tarih ders kitapları öğrenciyi ezbere yönlendirebiliyor. Tarih konulu romanlar sayesinde tarih daha akılda kalıyor (ÖA-235).

Turgut Özakman'ın "Şu Çılgın Türkler" adlı eserinin öğrencilerin 1/10'u tarafından tercih edilmesi de dikkat çekmektedir. Bu durum değerlendirilirken çalışmanın yapıldığı zamanın söz konusu eserin yazılı ve görsel medyada oldukça geniş yankı uyandırdığı zamana denk geldiği göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmen adayları bu kitabı seçmelerinde duyuşsal alana hitap etmesi ve akıcı bir dile sahip olması gibi nedenlerin etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

— Hem roman hem de ders kitabı olarak okutulabilecek bir kitap (ÖA-250).

— Milli Mücadeleyi öğrenmemiz için çok önemli bir kaynaktır (ÖA-297).

5. Öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler eğitimi açısından genel olarak hangi başvuru kitapları neden önemlidir?

Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili kitap seçimi konusunda “alan bilgisi”, “alan eğitimi”, “eğitim bilimi” ve “genel kültür” gibi bir ayırım gözetilmediğinde toplam 395 kitap yazıldığı görülmektedir.

“Tablo 13” incelendiğinde öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler eğitiminin dayandığı unsurlar ortaya çıkmaktadır. Öğretmen adaylarınca yazılan en önemli ilk on kitabın 4’ü alan bilgisi, 4’ü genel kültür ve 2’si de eğitim bilimi ile ilgilidir. Başka bir ifadeyle 4 kitap tarih bilgisi, 3 kitap tarihi roman, 2 kitap eğitim ve 1 kitap da edebiyat ile ilgilidir.

Bu bilgilerden hareketle öğretmen adaylarının tarih disiplinini önemsedikleri ancak coğrafya, sosyoloji, felsefe, psikoloji, siyaset bilimi vb. diğer sosyal bilimleri önemli görmedikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca öğretmen adaylarının alan eğitimi konusuna da önem vermediklerini ileri sürülebilir.

C. Akademisyenler ve Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin Karşılaştırılması

Alan Bilgisi

Akademisyenler bu başlıkla ilgili olarak toplam 57 farklı kitap belirtmişlerdir: bunlardan 21’i tarih bilgisi, 9’u coğrafya bilgisi, 8’i sosyal bilimler felsefesi, 5’i vatandaşlık, 4’ü tarih metodolojisi, 3’ü sosyoloji, 2’si bilim ve teknoloji ve birer tane de arkeoloji, siyaset bilimi ve medya ile ilgilidir.

Öğretmen adayları ise 167 farklı kitap yazmışlardır: bunlardan 97’si tarih bilgisi, 25’i coğrafya bilgisi, 8’i siyaset bilimi, 7’si vatandaşlık, 7’si tarih metodolojisi, 6’sı felsefe, 5’i sosyoloji, 3’ü sosyal bilimler felsefesi, 2’si arkeoloji ve birer tane de psikoloji ve hukuk ile ilgilidir.

Bu bilgilerden yola çıkıldığında her iki grubun da tarih bilgisini önemseydiği görülmektedir. Tarih bilgisi ile ilgili olarak aynı eserleri yazmış olmaları da bu durumu daha da pekiştirmektedir. Her iki grup kitap tercihlerinin ilk 10’unda ortak tercih olarak şu kitaplara yer vermişlerdir:

- M. Kemal Atatürk / Nutuk
- İbrahim Kafesoğlu / Türk Milli Kültürü
- Fahir Armaoğlu / 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi
- Osman Turan / Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi

Her iki grup da ilk 10 tercihlerinin ilk sıralarında M. Kemal Atatürk’ün Nutuk adlı eserine yer vermişlerdir. Bu durum Nutuk’un Sosyal Bilgiler eğitimi ve eğitimcileri için önemli bir başvuru kitabı olduğunu göstermektedir.

Bu ortak noktaların dışında akademisyenlerin ve öğretmen adaylarının tarih bilgisine ve belirli bir oranda da coğrafya bilgisine önem vermiş olmaları diğer sosyal bilim dallarının ihmale edildiğini ve gereken önemin verilmediğini göstermektedir.

Alan Eğitimi

Akademisyenler alan eğitimi ile ilgili olarak toplam 29 farklı kitap yazmışlardır: 21 kitap sosyal bilgiler öğretimi, 5 kitap tarih öğretimi, 2 kitap coğrafya öğretimi, 1 kitap sosyal bilgiler programı, 1 kitap bibliyografya çalışması, 1 kitap ders kitabı incelemesi, 1 kitap öğretmen eğitimi ve 1 kitap da alan öğretimi ile ilgilidir.

Öğretmen adayları bu başlıkla ilgili olarak toplam 16 farklı kitap yazmışlardır: 13 kitap sosyal bilgiler öğretimi, 2 kitap sosyal bilimler ve tarih öğretimi ve 1 kitap da coğrafya öğretimi ile ilgilidir.

Akademisyenlerin yazdığı 29 kitabın 14'ü, öğretmen adaylarının ise yazdığı 17 kitabın 11'i ders kitabı niteliğindedir.

Alan eğitimi açısından karşılaştırıldığında akademisyenler ile öğretmen adaylarının ilk on tercihindeki altı eserin aynı olduğu görülmektedir. Bu eserler şunlardır:

- Cemil Öztürk (Editör) / Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi
- Veysel Sönmez / Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu
- Münire Erden / Sosyal Bilgiler Öğretimi
- MEB / 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim programı ve Kılavuzu
- James Barth ve Abdullah Demirtaş / İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi
- Cengiz Dönmez ve Şahin Oruç / Atatürkçülük, Tarih, Coğrafya ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Bibliyografyası

Genel inceleme sonucunda akademisyenlerin (%47,5) öğretmen adaylarına (%6,1) göre alan eğitimi kitaplarına çok daha fazla önem verdikleri bilgisi bir yana bırakılırsa, her iki grubun alan eğitimi ile ilgili kitap tercihlerinin örtüştüğü ileri sürülebilir.

Eğitim Bilimi

Eğitim bilimi ile ilgili tablolar incelendiğinde her iki grubun kitap tercihlerinin ilk 10'unda ortak tercih olarak şu kitaplara yer verdikleri görülmüştür:

- Nuray Senemoğlu / Gelişim Öğrenme ve Öğretim
- Hasan Yılmaz / Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur musun?
- J.J. Rousseau / Emile

Bununla birlikte akademisyenlerin eğitim bilimi ile ilgili yazdığı 24 kitaptan 9'u ve öğretmen adaylarının ise yazdığı 50 kitaptan 23'ü ders kitabı

niteliğindedir.

Akademisyenlerin ilk on tercihinin 3'ünün, öğretmen adaylarının ise 7'sinin ders kitabı niteliğinde eserler olduğu görülmektedir. Ders kitaplarının böylesine ağırlığının olması akademisyenler için de geçerli olmakla birlikte daha çok öğretmen adaylarının eğitim bilimi ile ilgili başvuru kitaplarını yeterince önemli görmemesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu olumsuz durumun üstesinden gelmek için sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisans eğitimi süresince eğitim klasikleri ile çok daha fazla karşılaşmaları gerekmektedir.

Genel Kültür

Akademisyenler bu başlıkla ilgili olarak toplam 22 farklı kitap yazmışlardır. 11 kitap edebiyat, 6 kitap metodoloji ve 5 kitap da popüler kültür ile ilgilidir. Öğretmen adayları ise bu başlıkla ilgili olarak toplam 170 farklı kitap yazmışlardır. 84 kitap popüler kültür, 47 kitap edebiyat, 28 kitap kişisel gelişim ve 10 kitap da metodoloji ile ilgilidir.

Genel kültür başlığı altında yazılan ilk on başvuru kitabı ele alındığında akademisyenlerin bilimsel araştırma metodolojisine ve öğretmen adaylarının da tarihi romanlara önem verdiği görülmektedir.

Genel Olarak

Sosyal bilgiler eğitimi ile ilgilenen akademisyenler ile öğretmen adaylarının alan bilgisi, alan eğitimi, eğitim bilimi ve genel kültür ile ilgili kitap tercihleri lisans programında yer alan derslerin analizi ile birlikte verilmiştir (bkz. Tablo 14).

Yapılan analiz sonucunda hem akademisyenlerin hem de öğretmen adaylarının alan bilgisi ile ilgili başvuru kitaplarına önem verdikleri ve bu durumun lisans programı ile örtüştüğü görülmektedir. Lisans programındaki yüzdesi daha fazla olmasına rağmen her iki grubun da eğitim bilimiyle ilgili başvuru kitaplarına yeteri kadar önem vermedikleri ortaya çıkmıştır. Bunun dışında akademisyenler genel kültür ile ilgili kitaplara önem vermezken öğretmen adayları bu kitapları önemli görmüştür.

Bu bulgulara göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgileri bir genel kültür dersi olarak gördükleri ileri sürülebilir. Araştırmadaki en dikkat çekici bulgu ise akademisyenlerin en önemli başvuru kitabı olarak gördüğü alan eğitimi kitaplarının öğretmen adayları tarafından en az derecede önemli başvuru kitapları olarak değerlendirilmesidir. Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programının 3. ve 4. sınıflarında alan eğitimi ile ilgili birçok ders yer almasına rağmen öğretmen adaylarının alan eğitimi önemli olarak görmemeleri, üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken bir bulgudur.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sosyal bilgiler akademisyenleri ve öğretmen adayları sosyal bilgiler eğitiminde alan bilgisini çok önemli görmektedirler. Öğretmen adayı öncelikle alan bilgisini edinmeye çalışmamakta, alan eğitimi ikinci sırada gelmektedir. Burada özellikle tarih bilgisi ön plana çıkmakta ancak coğrafya, sosyoloji, antropoloji, sosyal psikoloji ve diğer sosyal bilim disiplinleri yeterince önemli olarak nitelendirilmemektedir. Bu durum uygulanmakta olan disiplinler arası yaklaşımın tam olarak benimsenmediğini göstermektedir. Disiplinler arası bir yaklaşım çerçevesinde programa ilave edilen vatandaşlık ve insan hakları eğitimi, demokrasi eğitimi, değer eğitimi, ekonomi öğretimi, politik okuryazarlık, medya okuryazarlığı, afet eğitimi, mekânsal biliş vb. literatürde önemi gittikçe artan konuların lisans programına ya da programdaki derslerin içeriğine dâhil edilmesi tarih dışındaki sosyal bilimlerin öneminin anlaşılmasını sağlayabilir. Alan bilgisi açısından araştırmadan elde edilen bir diğer önemli sonuç ise Atatürk'ün Nutuk adlı eserinin sosyal bilgiler eğitimi için en önemli kaynaklardan biri olarak görülmesidir.

Sosyal bilgiler akademisyenlerince çok önemli görülen alan eğitimi öğretmen adaylarınca önemli olarak görülmemiştir. Bu doğrultuda da akademisyenler alan eğitimiyle ilgili birçok başvuru kitabından söz etmelerine rağmen öğretmen adayları bu konuda çok sınırlı sayıda kitap yazmışlardır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de alan eğitimine verilen önem gün geçtikçe artmaktadır. Bu gerçeğin akademisyenlerce anlaşıldığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının da alan eğitimi konusunda belirli bir bilinç düzeyine gelebilmeleri için lisans eğitimi süresince daha fazla alan eğitimi ile ilgili başvuru kitaplarıyla karşılaşmaları sağlanmalıdır. Ayrıca ülkemizde sosyal bilgiler eğitimi konusundaki kaynakların yeterli sayıda olmadığı da dikkate alınmalı ve alan uzmanları çalışmalarında bu konuya da ağırlık vermelidirler.

Çalışmada akademisyenlerin ve öğretmen adaylarının eğitim bilimine yeterince, en azından lisans programında yer verildiği oranda önem vermedikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının eğitim bilimiyle ilgili olarak yazdıkları başvuru kitaplarının büyük bir çoğunluğunun ders kitabı niteliği taşıması bu durumun sebeplerinden biri olabilir. Bu soruna yönelik de öğretmen adaylarının eğitim klasikleri başta olmak üzere çağdaş eğitim kitaplarıyla karşılaştırılmalıdır.

Son olarak da program ve akademisyenlere göre öğretmen adayları genel kültüre daha fazla önem vermektedir. Bu nedenle öğretmen adaylarının güncel (popüler) kültür bilgisini ön plana çıkardıkları ve sosyal bilgileri bir genel kültür dersi olarak gördükleri ileri sürülebilir.

Burada üzerinde durulması gereken önemli konulardan biri de hem sosyal bilgiler eğitimi, hem de eğitim bilimi ile ilgili üniversite kütüphanelerinin zengin bir koleksiyona sahip olması gerektiğidir. Ancak Kongre Kütüphanesi tasnif sistemi çerçevesinde ilköğretim birinci kademesi ile ilgili sosyal bilgiler kitapları LB, ikinci kademe ve lise düzeyindekiler ise H harfleri altında okuyucuya sunulmaktadır. Bu durum sosyal bilgiler kitaplarının kütüphanelerde farklı raflarda sunulması demektir. Bu konuda Kongre Kütüphanesine gerekli başvuru yapılmıştır. Bu başka bir çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

EKLER

	F	%
Alan bilgisi ile ilgili dersler	30	50.8
Alan eğitimi ile ilgili dersler	8	13.6
Eğitim bilimi ile ilgili dersler	13	22
Genel kültür ile ilgili dersler	8	13.6
Toplam	59	100

	Prof. Dr.	Doç.	Yrd. Doç.	Öğr. Gör.	Okt.	Arş. Gör.	Toplam
Bay	1	1	14	3	1	12	32
Bayan	1	-	3	5	-	9	18
Toplam	2	1	17	8	1	21	50

Üniversiteler	Bay	Bayan	Toplam
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	42	41	83
Adıyaman Üniversitesi	12	8	20
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	39	39	78
Gazi Üniversitesi	52	72	124
Niğde Üniversitesi	28	17	45
TOPLAM	173	177	350

Tablo 4. Alan Bilgisinde İlk 10 Kitap			Sayı	%
1	M. Duverger / Sosyal Bilimlere Giriş	5	7.2	
2	M. Kemal Atatürk / Nutuk	4	5.8	
3	Fahir Armaoğlu / 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi	2	2.9	
4	Gulbenkian Komisyonu / Sosyal Bilimleri Açın	2	2.9	
5	Brian Fay / Çağdaş Sosyal Bilimler Felsefesi	2	2.9	
6	İbrahim Kafesoğlu / Türk Milli Kültürü	2	2.9	
7	Erol Güngör / Tarihte Türkler	2	2.9	
8	Marshall McLuhan. Gutenberg Galaksisi	1	1.4	
9	Osman Turan / Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi	1	1.4	
10	Remzi Oğuz Arık / Coğrafyadan Vatana	1	1.4	
Toplam Frekans			69	

Tablo 5. Alan Eğitiminde İlk 10 Kitap			F	%
1	Cemil Öztürk (Editör) / Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	37	33.3	
2	Veysel Sönmez / Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu	14	12.6	
3	Münire Erden / Sosyal Bilgiler Öğretimi	8	7.2	
4	MEB / 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu	5	4.5	
5	James Barth ve Abdullah Demirtaş / İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi	5	4.5	
6	Maurice Moffatt / Sosyal Bilgiler Öğretimi	5	4.5	
7	Nuri Köstüklü / Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi	5	4.5	
8	Cengiz Dönmez ve Şahin Oruç / Atatürkçülük, Tarih, Coğrafya ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Bibliyografyası	4	3.6	
9	Cemalettin Şahin (Editör) / Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu: Sosyal Bilgiler	4	3.6	
10	Can, Gürhan, Şefik Yaşar ve Ersan Sözer / Sosyal Bilgiler Öğretimi	2	1.8	
Toplam Frekans			111	

Tablo 6. Eğitim Bilimlerinde İlk 10 Kitap			Sayı	%
1	Nuray Senemoğlu / Gelişim Öğrenme ve Öğretim	4	12.9	
2	Kamile Ün Açıkgöz / Aktif Öğrenme	3	9.7	
3	John Dewey / Demokrasi ve Eğitim	2	6.5	
4	Yılmaz Özden / Öğrenme ve Öğretme	2	6.5	
5	Yahya Akyüz / Türk Eğitim Tarihi	2	6.5	
6	Hasan Yılmaz / Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur musun?	1	3.2	
7	Yaşar Özbay / Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi	1	3.2	
8	J. J. Rousseau / Emile	1	3.2	
9	Nel Noddings / Mutluluk Eğitimi	1	3.2	
10	Felicity Haynes / Eğitimde Etik	1	3.2	
Toplam Frekans			31	

Tablo 7. Genel Kültürde İlk 10 Kitap		Sayı	%
1	A. Yıldırım ve H. Şimşek / Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri	2	7.7
2	Niyazi Karasar / Bilimsel Araştırma Yöntemi	2	7.7
3	Ali Balcı / Sosyal Bilimlerde Araştırma	2	7.7
4	Beydaba / Kelile ve Dimne	2	7.7
5	Nihat Sami Banarlı / Resimli Türk Edebiyatı Tarihi	1	3.8
6	Jared Diamond / Tüfek, Mikrop ve Çelik	1	3.8
7	A. Kurtkan Bilgiseven / Sosyal İlimler Metodolojisi	1	3.8
8	Stephan Cole / Sosyolojik Düşünme Yöntemi	1	3.8
9	J. Barzun ve H. F. Graff / Modern Araştırmacı	1	3.8
10	Kemal Tahir / Devlet Ana	1	3.8
Toplam Frekans		26	

Tablo 8. Genel Olarak İlk 10 Kitap		Sayı	%
1	Cemil Öztürk ve diğerleri / Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	37	15.6
2	Veysel Sönmez / Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu	14	5.9
3	Münire Erden / Sosyal Bilgiler Öğretimi	8	3.4
4	MEB / 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu	5	2.1
5	Nuri Köstüklü / Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi	5	2.1
6	M. Duverger / Sosyal Bilimlere Giriş	5	2.1
7	James Barth ve Abdullah Demirtaş / İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi	5	2.1
8	Maurice Moffatt / Sosyal Bilgiler Öğretimi	5	2.1
9	Nuray Senemoğlu / Gelişim Öğrenme ve Öğretim	4	1.7
10	M. Kemal Atatürk / Nutuk	4	1.7
Toplam Frekans		237	

Tablo 9. Alan Bilgisinde İlk 10 Kitap		Sayı	%
1	M. Kemal Atatürk / Nutuk	102	14.7
2	İbrahim Kafesoğlu / Türk Milli Kültürü	64	9.2
3	Fahir Armaoğlu / 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi	57	8.2
4	Bernard Lewis / Modern Türkiye'nin Kuruluşu	25	3.6
5	İlber Ortaylı / Osmanlıyı Yeniden Keşfetmek	20	2.9
6	Oral Sander / Siyasi Tarih	19	2.7
7	H. C. Güzel ve diğerleri / Türkler Ansiklopedisi	14	2
8	İsmail Doğan / Modern Toplumda Vatandaşlık Demokrasi ve İnsan Hakları	11	1.6
9	Remzi Kınca / Vatandaşlık Bilgisi	11	1.6
10	Osman Turan / Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi	10	1.4
Toplam Frekans		695	

Tablo 10. Alan Eğitiminde İlk 10 Kitap		Sayı	%
1	Veysel Sönmez / Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu	16	17.7
2	Cemil Öztürk (Editör) / Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	11	12.2
3	Recep Nas / Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	9	10
4	MEB / 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu	8	8.9
5	Cemil Öztürk ve Rahmi Orluoğlu / Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller	8	8.9
6	Şahin Oruç, Halil Tokcan ve Hilmi Demirkaya / Osmanlı Dönemi Coğrafya ve Coğrafya Öğretimi	6	6.7
7	Münire Erden / Sosyal Bilgiler Öğretimi	5	5.6
8	Cengiz Dönmez ve Şahin Oruç / Atatürk, Tarih, Coğrafya ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Bibliyografyası	5	5.6
9	James Barth ve Abdullah Demirtaş / İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi	5	5.6
10	Ersin Güngördü / İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	4	4.4
Toplam Frekans		90	

Tablo 11. Eğitim Bilimlerinde İlk 10 Kitap		Sayı	%
1	Hasan Yılmaz / Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur musun?	22	15.3
2	Veysel Sönmez / Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı	22	15.3
3	Nuray Senemoğlu / Gelişim Öğrenme ve Öğretim	10	6.9
4	J.J. Rousseau / Emile	8	5.6
5	Selahattin Ertürk / Eğitimde Program Geliştirme	5	3.5
6	Selahattin Öğülmüş / Kişilerarası Sorun Çözme Becerileri	5	3.5
7	Binnur Yeşilyaprak / Eğitim Psikolojisi	5	3.5
8	Nurettin Fidan / Okulda Öğrenme ve Öğretme	5	3.5
9	Özcan Demirel / Öğretim İlke ve Yöntemleri	4	2.8
10	Gürsen Topses / Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi	4	2.8
Toplam Frekans		144	

Tablo 12. Genel Kültürde İlk 10 Kitap		Sayı	%
1	Turgut Özakman / Şu Çılgın Türkler	114	20.4
2	Tarık Buğra / Osmancık	43	7.7
3	Kemal Tahir / Devlet Ana	31	5.5
4	Muharrem Ergin / Dede Korkut Kitabı 1-2	24	4.3
5	Yakup Kadri Karaosmanoğlu / Yaban	16	2.9
6	Yavuz Bahadıroğlu / Biz Osmanlıyız	11	2
7	Mustafa Armağan / Abdülhamit'in Kurtlarla Dansı	9	1.6
8	Mübahat S. Kütükoğlu / Tarih Araştırmasında Usul	9	1.6
9	Tarık Buğra / Küçük Ağa	8	1.4
10	Doğan Cüceloğlu / Savaşçı	8	1.4
Toplam Frekans		560	

		Sayı	%
1	Turgut Özakman / Şu Çılgın Türkler	114	7.7
2	M. Kemal Atatürk / Nutuk	102	6.9
3	İbrahim Kafesoğlu / Türk Milli Kültürü	64	4.3
4	Fahir Armaoğlu / 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi	57	3.8
5	Tarık Buğra / Osmancık	43	2.9
6	Kemal Tahir / Devlet Ana	31	2.1
7	Bernard Lewis / Modern Türkiye'nin Kuruluşu	25	1.7
8	Muharrem Ergin / Dede Korkut Kitabı 1-2	24	1.6
9	Hasan Yılmaz / Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur musun?	22	1.5
10	Veysel Sönmez / Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı	22	1.5
Toplam Frekans		1489	

	Akademisyen		Aday Öğretmen		Lisans Programı	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Alan Bilgisi	69	29.1	695	46.7	30	50.8
Alan Eğitimi	111	46.8	90	6.1	8	13.6
Eğitim Bilimi	31	13.1	144	9.7	13	22
Genel Kültür	26	11	560	37.5	8	13.6
Toplam	237		1489			

KAYNAKLAR

- ALLEN, Rodney F. (1999). "Great Books of the Twentieth Century and Their Influence on Social Studies Education" Social Studies, Jan-Feb99, vol. 90, p. 5.
- ATA, Bahri ve İkrâm BAĞCI (2007). **Sosyal Bilgiler Eğitimi Açısından Eğitim Klasikleri İncelemeleri**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- BEST, J. W. & KAHN, J. V. (1989). **Research in Education**. Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.
- KORKMAZ, İsa (2007). Öğrenci Merkezli Ders Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri. Bu çalışma **III. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi**'nde (18-20 Haziran 2007 Çukurova Üniversitesi, Adana) bildiri olarak sunulmuştur.
- MOROZ, Wally ve Patricia RAYNOLDS. (2000). **Teaching and Learning in Primary Society & Environment**. Perth, Western Australia: Mastec, Edith Cowan University.
- ÖZTÜRK, Cemil ve R. OTLUOĞLU. (2002). **Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller**. Ankara: PegemA Yayıncılık.